

Күч-көлсчирин эрүл-менд харлгънд эрки килмдж өгхми

Коммунистическ партъ болн Советск правительств күч-көлсчирин эрүл-менд харлгънд оньдин эрки килмджан өгдг билә, өгч чигн бәәнә.

Эрүл-менд харлгъна учрежденьсин өслтд, эмчирин болн эмнлгәнә халх көдләчирин тонь икдлгънд эн килмдж тодрхагъар үзүлгддженә.

Гем-шалтг багъруллгън, үкл хаслгън—эрүл-менд харлгъна эрки төрнә болджана. Мана орн-нутгт әмтн ут наста болв. Әмтнә үкл ода, революцин өмнк цатинлә дүнъгцүлхлә, дөрвн холван багъ, бичкн күүкдин үкл болхла зургъан холван багъ.

Мана Хальмг таньгъчд революцин өмн дөчн миньгън күн болгънд гурвхн эмч бәәсмн, ода болхла—23 эмч бәәнә. Цуг таньгъчд тиигхд больничн 93 орн бәәсн болхла, ода 820 орн бәәнә. Эмчин тонь хөрн холван өсв, талданар келхд, 1913 джилд 7 эмч бәәсн болхла, 1957 джилд 150 эмч бәәнә.

Коммунистическ партин болн Советск правительствин килмджәр хальмг улсин автоном хәрү токтагдсмн. Энүнлә залгълддж эрүл-менд харлгъна таньгъчин отдел бас бүрдәгдв. Эмнлгәнә болн цевр-цеерин учрежденьс бүрдәдж, күч-көлсчирин эрүл-менд харх төр эн отделин өмн тәвгдсмн.

Цуг райодар болн Элст балгъснд эрүл-менд харлгъна отделмүд бүрдәгдв. Ода таньгъчд 42 больниц, эмчин 8 амбулатор, фельдшерск 81, фельдшерск-акушерск 60 пункт көдлджәнә. Цевр-цеерин болн эпидемическ 11 станц, 12 аптек, бичкдүдин 38 яслъ бас көдлджәнә. Цуг больницсәр болн пунктсар оln джилә дамшлтта сән медрлтә эмчнр, фельдшермүд болн акушеркс нургълдж көдлджәнә.

Эрүл-менд харлгъна эрки төрмүдин негнъ—цевр-цеерин; хбрлтин көдлмш урдаснъ келгън болджана. Эн халхар мана таньгъчар ик көдлмш кегдв. 9 сарин эргцд оln-зүсн гемиг хөргч тәрән 64500 күүнд

тәргдв, 1534 объектс цевр-цеерин халхар шүүдж хәләгдв, тер тоод хот-хол хадгълдг 304 объект, коммунальн 969 объект, бичкн күүкд бәәдг 144 объект хәләгдв. Ууджмд бәәх улст бачмар дөнъ күргхин эркд санитарн самолет, бачм дөнъ күргдг гиигн автомашид бәәнә.

1957 джил зуг эрүл-менд харлгънд правительств 16 сай арслнъ, терүнәс 850 миньгън арслнъ тосхлтд гаргъдж өгсмн, 1958 джилд болхла эрүл-менд харлгъна халхар зуг тосхлтд гаргъдж өгчәх мөнъгнъ 3 сай 760 миньгън арслнъ.

Болв эрүл-менд харлгъна халхар тосхлтд правительствин гаргъдж өгсн мөнъгиг күцднъ олзлдж чадджахш. Улгүрнъ, Элстин поликлиник ясдж шинрүлхд гаргъдж өгсн 250 миньгън арслнъ олзлгдл уга үлдженә.

Балгъснд бәәх эмнлгәнә учрежденьс гер хәтәрин учрар му бәәдлд бәәцхәнә, эннъ тегәд эрүл-менд харлгъна көдлмшт ик саалтг болна.

Зәрм райодар, үлгүрнъ, Каспийск, Черноземельск, Яшкульск, Сарпинск, эмчнрт оньган татугъар өгцхәнә, ирсн эмчнрт бәәх гер өгхш, эмнлгәнә көдлмш делгрүлхднъ теднд дөнънөкд болхш. Тер учрар ода таньгъчар цуг бийнъ 87 эмч, тер тоод эрки чинртә эмчнр—дотр гемин, бичкн күүкдин эмчнр болн хирургуд, 75 дундин медрлтә эмнлгәнә көдләчнр икәр керглгддженә.

Бичкдин яслъмуд дегд уутъхн, таасмджго гермүдт бәәцхәнә, цааранднъ өргдүлдг аргъ уга, бичкд болхла өдр ирвәс тонь өсәд йовна.

Эн деер келгдсн дуту-дундиг ахр болзгт уга кедж, иргч 1958 джил, эмнлгәнә болн цевр-цер бәәлгәнә көдлмшиг үндсәрнъ ясрулх төр—эрүл-менд харлгъна учрежденьсин өмн тәвгддженә. Эн томсрта төриг ончта сәәнәр күцәхин төләд Хальмг таньгъчин эмчнр болн эмнлгәнә көдләчнр чидлән әрвлх зөв уга.